

*Interieur dorpsschooltje uit Hoeselt (ca. 1835)*¹

Het dorpsschooltje van Hoeselt is waarschijnlijk het enig bewaard gebleven schooltje in vakwerkbouw in Vlaanderen. De laatste juffrouw was Maria Govaerts (1867-1969).

Het interieur van de woonvertrekken is eenvoudig. In de kamer zien wij een eenvoudige tafel met olmenhouten stoelen en een schapraai. De klerenkoffer in canadahout was mogelijk een haverkist (in schooltje??). In de slaapkamer zien wij een bed in een landelijke empirestijl, een kleerkast en een klerenkoffer, dit maal een eenvoudige planken kist in wit hout, rood geverfd.

De woonvertrekken werden verwarmd met een Leuvense stoof² die tegelijk als kookfornuis dienst deed.

Klas

De klas werd ingericht op aanwijzen van oude schoolgangers. In de klas staan een lessenaar voor de meester, een bord, een kast in pitch-pin en natuurlijk de schoolbanken. De ruimte werd verwarmd met een kolomkachel³.

In de houten schooltassen werd het schrijfgerief opgeborgen. Zij bezaten meestal een schuivend deksel en werden soms ook kunstig versierd. Eén enkele maal werden zij ook gepersonaliseerd en voorzien van een jaartal. Na een actief gebruik als schooltas gebruikte men ze ook als archiefkistje op de boerderij.

Op het einde van de Franse tijd bevatte het onderwijsprogramma nauwelijks meer dan lezen en schrijven, soms ook rekenen⁴. Omstreeks 1850 kon nauwelijks 50% van de bevolking lezen of schrijven. In 1831 had men wel de vrijheid van onderwijs in de grondwet vastgelegd. Doch een systematisch uitgebouwd onderwijs was onbestaand. In 1834 had de toenmalige minister Charles Rogier een ontwerp voor een totale onderwijsorganisatie klaar. Het lager onderwijs kreeg een eigen wet in 1842, het middelbaar onderwijs in 1850. Door de schoolstrijd tussen 1879 en 1884 werden de vrije en de officiële scholen tegen elkaar opgezet waardoor de onderwijsorganisatie voor geruime tijd stilviel. Niettemin had de schoolstrijd ook een positieve zijde. Op vele plaatsen werden meer scholen opgericht en het volksonderwijs genoot eindelijk de belangstelling die het verdiende. De invoering van de leerplicht voor kinderen van 6 tot 14 jaar werd geregeld door de Wet van 19 mei 1914.

De toenmalige onderwijsmethodes tijdens de 1ste helft van de 20ste eeuw worden zeer mooi beschreven door onder meer E. Claes. Vergeten wij hierbij niet dat in de 19de en de vroege 20ste eeuw dit onderwijs nog uiterst gebrekkig was. In de overvolle klassen zaten kinderen van verschillende leeftijden samen. Leerprogramma's bestonden nog niet. Onderwijzers en onderwijzeressen waren niet voldoende opgeleid. Controle op de schoolplicht was minimaal en er werd dan ook veel gespijbeld. Het onderwijs op het platteland vooral gericht op elementair lezen, schrijven en rekenen, voornamelijk equivalent van de huidige lagere scholen.

¹ M. LAENEN, 1992: 89.

² Vgl. met de Kilbershoeve.

³ Hierover J. WEYNS, 1974: 133.

⁴ Zie in detail J. BREPOELS, 1976.